

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про організацію та проведення обов'язкових медичних оглядів працівників певних категорій»

1. Мета

Проект наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про організацію та проведення обов'язкових медичних оглядів працівників певних категорій» (далі – проєкт акта) розроблений з метою приведення нормативно-правових актів, які стосуються організації проведення обов'язкових медичних оглядів працюючого населення до міжнародних стандартів основних трудових прав, найкращих практик у сфері безпеки та гігієни праці, встановлення єдиних гармонізованих стандартів з керування професійним ризиком при роботі в шкідливих та небезпечних умовах праці.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проект акта розроблено на виконання абзацу 28 підпункту 20 статті 8, підпункту 1 статті 45 Закону України «Про систему громадського здоров'я». Крім того, прийняття проєкту акта забезпечить виконання ратифікованих Україною 71 конвенції Міжнародної організації праці (далі - МОП), зокрема 8 фундаментальних конвенцій, 4 пріоритетні конвенції та 59 із 177 технічних конвенцій.

Зокрема, Україною вже ратифіковані такі Конвенції МОП:
про мінімальний вік для прийому на роботу (№138) (МОП, 1973);
про безпеку, гігієну праці та виробниче середовище (№ 155) (МОП, 1981b);
про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів (№ 159)(МОП, 1983);
про статистику праці (№ 160)(МОП, 1985a);
про безпеку та гігієну праці в шахтах (№ 176) (МОП, 1995);
про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці (№ 182)(МОП, 1999);
про безпеку та гігієну праці в сільському господарстві (№184)(МОП, 2001).

За даними Державної служби статистики України станом на 31.12.2021 року в Україні зареєстровано 834400 штатних працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими умовами праці.

Середня вартість за проходження обов'язкового медичного огляду одним працівником зайнятого на роботах зі шкідливими умовами праці становить 800 гривень.

Орієнтовна загальна сума витрачених коштів всіма роботодавцями на проходження обов'язкового медичного огляду складає 6 675 200 000 гривень на рік.

Проведення обов'язкового медичного огляду і прийняття відповідних заходів, дозволяє своєчасно виявити професійну та/або професійно обумовлену патологію, попередити виробничо-обумовлену інвалідизацію працюючих, знизити ризики виникнення професійних та/або професійно обумовлених захворювань.

За даними МОП та ВООЗ своєчасне проведення медичних оглядів, дозволяє знизити ризики виникнення (ускладнення) професійно-обумовлених захворювань на 14-16%, що в числовому еквіваленті при існуючому рівні професійної захворюваності (2220 осіб) складає близько 400 осіб.

Оцінки на національному рівні здійснюються при використанні ряду умовних припущень, при цьому застосовують два методичні підходи:

розрахунок суми витрат на компенсації, що виплачуються по відшкодуванню шкоди від нещасних випадків на виробництві;

розрахунок втрачених можливостей суспільства через втрати внаслідок виробничого травматизму.

За першим методом - обліку тільки виплачених компенсацій - фахівці Міжнародної організації праці підраховали, що 4% валового внутрішнього продукту витрачається непродуктивно через нещасні випадки і профзахворювання, пов'язані з трудовою діяльністю.

За другим методом оцінюють вартість втрат як оцінку втрачених можливостей, тобто оцінку вартості для суспільства товарів і послуг, які воно б мало, якби не було витрат, викликаних виробничим травматизмом і професійними захворюваннями.

У ряді випадків враховують обидва види втрат: оцінюється втрачена (не випущена) продукція, вартість лікування і реабілітації постраждалих на виробництві, вартість заходів з профілактики травматизму і профзахворювань, компенсаційні виплати постраждалим і витрати на лікування травмованих. Частина витрат прораховується досить точно, оскільки вони відслідковуються страховими компаніями. При оцінці втраченої для суспільства продукції іноді прирівнюють вартість зарплати робітника (число пропущених робочих днів, помножене на зарплату за ці дні) з віддачою його праці суспільству.

Тільки за першим методом оцінки втрати від професійних захворювань, (враховуючи що ВВП України становить 164,6 млрд доларів США) становлять близько 18000000000 гривень.

Зважаючи на вищевикладене соціально-економічний ефект від впровадження проекту акта є очевидним.

3. Основні положення проекту акта

Проектом акта пропонується затвердити Порядок організації та проведення обов'язкових медичних оглядів працівників певних категорій.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Закон України «Про охорону праці»;

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

Закон України «Про систему громадського здоров'я».

Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття проекту акта не потребує фінансування з державного та/або місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих органів

Проект акта потребує проведення публічних консультацій.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує погодження з уповноваженими представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю, їх спілками, Уповноваженим із захисту державної мови.

Проект акта стосується питання соціально-трудової сфери, тому потребує погодження спільними представницькими органами сторони роботодавців і репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні

Проект акта потребує погодження із Міністерством енергетики України, Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України, Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності України, Міністерством цифрової трансформації України, Державною службою України із надзвичайних ситуацій, Державною службою України з питань праці, Державною інспекцією ядерного регулювання України, Національної служби здоров'я України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує погодження з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проект акта потребує здійснення державної реєстрації Міністерством юстиції України.

7. Оцінка відповідності

Проектом акта передбачена реалізація частини зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, та створення оптимальних умов для реалізації трудового процесу країни,

досягнення європейських стандартів щодо гідних умов праці та збереження здоров'я працівників.

Відповідно до статей 419 та 420 Глави 21 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (далі – Угода), визначено, що цією Угодою охоплено співробітництво у таких сферах як: покращення рівня забезпечення охорони здоров'я та безпечних умов праці, покращення якості робочих місць з гідними умовами праці.

Проект акта не містить положень, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Проект акта не містить положень, які впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проекті акта відсутні положення, які містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проект акта не містить положень, які створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

8. Прогноз результатів

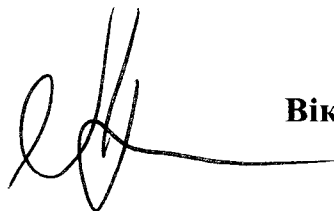
Реалізація проекту акта не матиме негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення.

Роботодавці	Позитивний	Працівники за станом здоров'я відповідають займаній посаді, що забезпечує якісне та в повному обсязі виконання обов'язків за посадою; роботодавець забезпечує безпечні умови праці для працюючого населення та виконання інших заходів, спрямованих на збереження здоров'я працюючого населення. Своєчасне виявлення професійної та/або професійно обумовленої патології, попередження виробничо-обумовлену інвалідизації працюючих, зниження ризиків виникнення професійних та/або професійно обумовлених захворювань.
Працівники певних категорій	Позитивний	Запобігання виникненню професійних захворювань та інфекційних хвороб, пов'язаних з умовами праці, попередження та профілактика професійних захворювань.

Міністр охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

«_____» _____ 2025 року